

1. Міністерство освіти і науки України – Уряд схвалив Стратегію впровадження гендерної рівності у сфері освіти до 2030 року. Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/uryad-shvaliv-strategiyu-vprovadzhennya-gendernoyi-rivnosti-u-sferi-osviti-do-2030-roku> (дата звернення: 29.01.2023).

2. Південне МУ Мінюста (м. Одеса). Південне МУ Мінюста (м. Одеса). URL: https://just.odessa.gov.ua/?view=viewnews&page_id=3675 (дата звернення: 29.01.2023).

3. Про затвердження плану заходів з реалізації зобов'язань Уряду України, взятих в рамках міжнародної ініціативи “Партнерство Біарріц” з утвердження гендерної рівності : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 16.12.2020 р. № 1578-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1578-2020-p#Text> (дата звернення: 29.01.2023).

4. Про схвалення Державної стратегії забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2030 року та затвердження операційного плану з її реалізації на 2022-2024 роки: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 12.08.2022 р. № 752-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/752-2022-p#Text> (дата звернення: 29.01.2023).

5. Про схвалення Стратегії впровадження гендерної рівності у сфері освіти до 2030 року та затвердження операційного плану заходів на 2022-2024 роки з її реалізації: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 20.12.2022 р. № 1163-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1163-2022-p#Text> (дата звернення: 29.01.2023).

Лещенко Л. П.,
*старший викладач кафедри іноземних мов
і міжкультурної комунікації
Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана,
Київ, Україна*

ПРОБЛЕМА ЕФЕКТИВНОГО ПОЄДНАННЯ ГЕНДЕРНИХ РОЛЕЙ У СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНІЙ СФЕРІ

Відповідно до закону України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» одним з основних напрямів державної політики у сфері гендерної рівності є забезпечення рівної участі жінок і чоловіків в ухваленні суспільно важливих рішень [1]. В українському законодавстві немає обмежувачих норм, які б могли завадити жінкам чи чоловікам реалізувати себе у політиці. Проте оцінюючи кількість жінок на керівних посадах державної служби, у складі Кабінету Міністрів України та серед депутатського корпусу, ми можемо спостерігати їх нерівномірне представлення, порівняно з чоловіками. Нинішнє скликання Верховної Ради України має близько 12 % представництва жінок серед депутатського корпусу. 12 % жінок – багато це чи мало? Поглянемо на міжнародну статистику. Згідно зі звітом, «Women in parliament in 2020: The year in review», частка жінок у парламентах Європи в середньому становила 27 %, а світу 23 %. Частка жінок у Верховній раді подібна до середніх показників по Європі та світу приблизно 20 річної давнини (див. рис. 1).

Здійснюючи моніторинг представлення жінок та чоловіків у парламенті, потрібно звернути увагу не тільки на депутатський корпус, але й на працівників Апарату Верховної Ради України, які є державними службовцями та працюють у парламенті постійно, незалежно від результатів виборів. Працівники Апарату керуються законом України «Про державну службу», в якому (ст. 4) закріплено право на забезпечення рівного доступу до державної служби — заборона всіх форм та проявів дискримінації, відсутність необґрунтованих

обмежень або надання необґрунтованих переваг певним категоріям громадян під час вступу на державну службу та її проходження. Проте моніторинг офіційного сайту Верховної Ради України показує дещо іншу картину. Керівник Апарату ВРУ, два його перші заступники та три заступники — чоловіки. Також чоловіки очолюють 13 підрозділів Апарату ВР, серед яких переважно головні управління. Жінки очолюють 6 підрозділів, серед яких секретаріати керівництва Верховної Ради України, прес-служба, відділ з питань звернень громадян та контролю Апарату ВРУ. В секретаріатах парламентських комітетів ситуація з гендерною рівністю гірша, ніж у самих комітетах — серед очільників секретаріатів 13 жінок та 16 чоловіків.

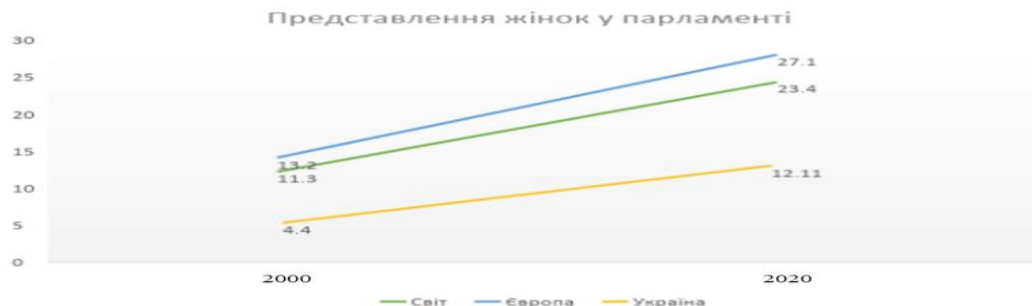

Рис. 1. Представлення жінок у парламентах України, Європи та світу
Джерело: [2, 3].

Національною доповіддю «Цілі сталого розвитку: Україна» передбачено забезпечити рівні можливості представництва на вищих рівнях прийняття рішень у політичному та суспільному житті. Одним із індикаторів цього завдання є частка жінок серед депутатів ВРУ. В 2020 році цей показник мав би становити 30 % [2].

Представники вітчизняних політичних сил, які перебувають сьогодні при владі, яскраво демонструють недостатнє розуміння або неприйняття концепції гендерної рівності та її переваг для суспільства. Жодна жінка не обіймає посади голови обласної ради, голови міської ради обласного центру, голови обласної державної адміністрації. Водночас, найбільше жінок представлено на найнижчих політичних управлінських ланках – в сільських радах жінки складають 51 %, у селищних радах 46 %, серед депутатів міських рад – 28 %. Робота в таких умовах є найбільш складною, оскільки вимагає безпосереднього контакту з виборцями, вирішення конкретних життєвих проблем, зазвичай, з мінімальними наявними для цього ресурсами. На жаль, активна участь жінок у нижчих ланках державного управління та органів самоврядування не є причинно-наслідковим зв'язком та шляхом до участі у вищих органах влади й доступу до прийняття рішень на державному рівні.

Завдання політика, насамперед, полягає у публічному представленні та захисті інтересів своїх виборців, певних регіональних, етнічних, релігійних або соціально-демографічних груп. Низьке представництво і незначна участь жінок у політичних процесах і процесах ухвалення рішень є серйозним викликом демократії, оскільки понад 50 % громадян де-факто усунено від участі у державному управлінні. Відповідно, інтереси цих громадян, у цьому разі – жінок, не враховано під час ухвалення державних рішень. Вочевидь, низка проблем, що нині гостро стоять в Україні, як то – подолання бідності, бездоглядність дітей, проблеми охорони здоров'я та освіти – не вирішуються ефективно, бо нині перебувають на нижчому щаблі піраміди інтересів чоловіків-політиків.

Список використаних джерел:

1. Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків: Закон України № 2866-IV від 08 вересня 2005 р. (у новій редакції від 07 січня 2018 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2866-15> (дата звернення 27.01.2023).

2. Марценюк Т. О. Рада Європи прийняла нову Стратегію гендерної рівності на 2018–2023 рр. URL: <https://helsinki.org.ua/articles/rada-evropy-pryjnyala-novu-stratehiyu-hendernoji-rivnosti-na-2018-2023-roky> (дата звернення 27.01.2023).

3. Гендерний індекс людського розвитку. URL: <https://www.ua.undp.org/content/ukraine/uk/home/presscenter/pressreleases/human-development-indices--where-does-ukraine-rank--.html> (дата звернення 27.01.2023).

Лопух К. В.,
*кандидатка економічних наук,
доцентка кафедри економічної теорії,
Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана,
Київ, Україна*

ДОСВІД ВИСВІТЛЕННЯ ПИТАНЬ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ У ВИКЛАДАННІ ЕКОНОМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН

Європейська інтеграція України має чіткі орієнтири, зазначені в Угоді про асоціацію між Україною та Європейським Союзом [1], яка була підписана у 2014 році і ратифікована повністю у 2017 році. Угода містить кілька важливих аспектів, зокрема зазначених у главі 21, спрямованих безпосередньо на суттєву трансформацію гендерних відносин в українському суспільстві. У Додатку XL до глави 21 «Співробітництво у галузі зайнятості, соціальної політики та рівних можливостей» наведено 6 конкретних директив, положення яких Україна зобов'язується імплементувати. Це директиви [2]: 1) про реалізацію принципу рівного ставлення незалежно від расового чи етнічного походження; 2) про встановлення загальної системи рівного ставлення у сфері зайнятості та професійної діяльності; 3) про реалізацію принципів рівного ставлення до чоловіків та жінок у питаннях доступу та постачання товарів та послуг; 4) про рамкову угоду щодо батьківської відпустки; 5) про встановлення заходів із заохочення поліпшення безпеки та гігієни праці вагітних працівниць, працівниць, які нещодавно народили, чи годувальниць; 6) про поступове запровадження принципу рівного ставлення до чоловіків та жінок у сфері соціального забезпечення.

Крім того, Україною було ратифіковано також низку міжнародних нормативно-правових актів у сфері забезпечення гендерної рівності та розроблено і прийнято законодавчі акти, що регулюють питання гендерної рівності в Україні у сфері соціальної, безпекової, бюджетної політик [3]. Проте, важливе значення для подальшого впровадження принципів гендерної політики мало приєднання України у грудні 2020 року до «Партнерства Біарріц» – міжнародної ініціативи рівних прав і можливостей для всіх [4]. На виконання пункту 2. «Забезпечити наскрізність принципів гендерної рівності в освіті» наприкінці грудня 2022 урядом було схвалено «Стратегію впровадження гендерної рівності у сфері освіти до 2030 року» [5]. Ця Стратегія визначає базові принципи, цільові групи, стратегічні цілі та завдання щодо реалізації державної політики стосовно забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків у сфері освіти. Метою Стратегії є також запобігання та протидія будь-якій дискримінації у сфері освіти для всіх учасників освітнього процесу на всіх рівнях освіти [6].

Реформування вищої освіти в Україні у рамках євроінтеграційного курсу є одним з пріоритетних завдань державної політики. Прийняття цієї стратегії на державному рівні